

Link ที่มาของข่าว : <https://siamrath.co.th/n/144825>

ข้อสรุป (Key message)

การใช้สมุนไพรควรได้รับคำแนะนำจากแพทย์และผู้เชี่ยวชาญด้านยาและสมุนไพรก่อน

1. สถานการณ์ ความสำคัญ ปัญหาที่พบ

1.1. บทวิเคราะห์จากเนื้อข่าว

สืบเนื่องจากสำนักข่าวออนไลน์ สยามรัฐออนไลน์ เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2563 <https://siamrath.co.th/n/144825> ระบุว่า เด็กชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงบนพื้นที่ราบสูงจังหวัดอุทัยธานี เกิดอาการท้องเสียหลายสิบคน ไม่กล้าไปโรงพยาบาลเหตุกลัวเชื้อไวรัสโควิด-19 หายาสมุนไพรต้มกินเองบางคนหาย แต่หลายคนไม่หายต้องไปนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาล ล่าสุดเด็กฝาแฝดหญิงคนน้อง เกิดอาการท้องเสียรุนแรงติดเชื้อในลำไส้เสียชีวิต วอนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้าตรวจสอบหาสาเหตุ

1.2. ข้อมูลทางวิชาการที่สำคัญ

โรคอุจจาระร่วง คือ อาการถ่ายอุจจาระบ่อยเกินกว่าวันละสามครั้ง หรืออุจจาระเหลวเป็นน้ำมากกว่าเนื้อ หรืออาจถ่ายเป็นมูกเลือด ผู้ที่ป่วยจะไม่สามารถดูดซึมสารอาหาร หรือน้ำได้อย่างเหมาะสม หากเป็นนานเกินไป ผู้ที่เป็นโรคทั้งร่วงอาจมีภาวะขาดน้ำ หรือมีปัญหาเกลือแร่ผิดปกติได้

การรักษาโรคอุจจาระร่วง แนวทางการรักษาท้องเสีย คือการรักษา และป้องกันภาวะขาดน้ำ ซึ่งเมื่อผู้ป่วยดื่มไม่ได้ หรือท้องเสียรุนแรง อาจเป็นการให้น้ำเกลือทางหลอดเลือดดำ แต่ถ้ายังรับประทาน หรือดื่มได้ การรักษาคือการดื่มน้ำ หรือดื่มน้ำเกลือแร่ ซึ่งเป็นยาผงละลายน้ำ ที่ทั่วไปเรียกว่า ยาโออาร์เอส (ORS, Oral Rehydration Salts) นอกจากนั้น คือการรักษาตามสาเหตุ เช่น อาจให้ยาปฏิชีวนะเมื่อท้องเสียเกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย และการรักษาประคับประคองตามอาการ เช่น ยาบรรเทาปวดท้อง หรือยาลดไข้ โดยทั่วไปแพทย์มักไม่แนะนำการรับประทานยาหยุดท้องเสีย เพราะการถ่ายอุจจาระเป็นวิธีหนึ่งที่ร่างกายใช้กำจัดเชื้อโรค และสารพิษจากเชื้อโรคออกจากร่างกาย อย่างไรก็ตาม กรณีนี้ขึ้นอยู่กับอาการผู้ป่วยแต่ละราย และดุลยพินิจของแพทย์

ข้อควรระวังในการใช้สมุนไพร โดยทั่วไปพืชสมุนไพรแต่ละชนิดสามารถรักษาโรคได้หลายโรค เพราะสมุนไพรแต่ละชนิดมีสารสำคัญหลายชนิด ดังนั้น การรู้จักใช้พืชสมุนไพรแต่ละชนิดอย่างกว้างขวางย่อมเป็นสิ่งมีประโยชน์ นักวิจัยสมุนไพรอาศัยความรู้และประสบการณ์จากแพทย์แผนโบราณเป็นแนวทาง เพื่อนำไปทดลองให้มีมาตรฐานการใช้รักษาโรคได้อย่างถูกต้องและปลอดภัยมากขึ้น ตลอดจนหลีกเลี่ยงและระมัดระวังผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นได้

หลักการใช้สมุนไพร

1. ใช้ให้ถูกต้อง สมุนไพรส่วนใหญ่มีชื่อพ้องหรือซ้ำกันมากแล้ว แต่ละท้องถิ่นก็อาจเรียกชื่อแตกต่างกัน ทั้งๆ ที่เป็นพืชชนิดเดียวกัน หรือบางครั้งชื่อเหมือนกัน แต่เป็นพืชคนละชนิด เพราะฉะนั้นจะใช้สมุนไพรอะไรก็ต้องใช้ให้ถูกต้องจริงๆ

2. ใช้ถูกส่วน พืชสมุนไพรไม่ว่าราก ดอก ใบ เปลือก ผล หรือเมล็ด จะมีฤทธิ์ในการรักษาหรือบำบัดโรคไม่เท่ากัน แม้กระทั่งผลอ่อน หรือผลแก่ก็มีฤทธิ์แตกต่างกัน ดังนั้น การนำมาใช้ก็ต้องมีความรู้จริงๆ

3. ใช้ให้ถูกขนาด ธรรมชาติของยาสมุนไพร คือ หากใช้น้อยไป ก็จะรักษาไม่ได้ผล แต่ถ้าใช้มากเกินไปก็อาจเกิดอันตรายต่อร่างกายได้ เช่นกัน

4. ใช้ให้ถูกวิธี สมุนไพรที่จะนำมาใช้ บางชนิดต้องใช้ต้นสด บางชนิดต้องผสมกับเหล้า บางชนิดใช้ต้มหรือชง ซึ่งหากใช้ไม่ถูกต้องก็ไม่เกิดผลในการรักษา

5. ใช้ให้ถูกโรค เช่น มีอาการท้องผูก ก็ต้องใช้สมุนไพรที่มีฤทธิ์เป็นยาระบาย ถ้าไปใช้สมุนไพรที่มีรสฝาด จะทำให้ท้องยิ่งผูกมากขึ้น

อาการท้องเสียที่ไม่ควรรักษาด้วยตนเองโดยใช้สมุนไพร

1. ท้องเดินอย่างแรงอุจจาระเป็นน้ำ และอาจมีลักษณะคล้ายน้ำข้าวข้าว ถ่ายติดต่อกันอย่างรวดเร็ว อ่อนเพลียมาก ตาลึก ผิวหนังแห้ง ซึ่งอาจเป็นอาการของอหิวาตกโรค

2. ถ่ายอุจจาระเป็นมูกเลือด อุจจาระเป็นน้ำ ถ่ายบ่อยมาก อาจถ่ายถึง 10 ครั้งต่อชั่วโมง เพลียมาก อาจเป็นโรคบิดรุนแรง

การดำเนินงานด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ ให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องการรักษาอาการท้องเสีย และแจ้งเตือนประชาชนให้พึงระวังการใช้สมุนไพรรักษาอาการท้องเสียด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะต่อกระทรวงสาธารณสุข

ควรให้ความรู้แก่ประชาชน เรื่องข้อควรระวังการใช้สมุนไพรเพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยด้วยตัวเอง ซึ่งการใช้สมุนไพรควรได้รับคำแนะนำจากแพทย์แผนไทย หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใกล้บ้าน เพื่อจะได้ไม่เสียโอกาสและเสียเวลาที่จะต้องมารักษาอาการเจ็บป่วยหลังจากการใช้สมุนไพรที่ไม่ถูกต้อง

3. Reference และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

3.1.เอกสารอ้างอิง

ณ หทัย จงประสิทธิ์กุล อาการท้องเสีย สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2563, จาก <http://www.somdej.or.th/index.php/2016-01-18-07-08-19>

บดินทร์ ชาตะเวที นักวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การใช้สมุนไพรอย่างไรให้ปลอดภัย สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2563, จาก <http://www.ttmed.psu.ac.th/blog.php?p=218>

3.2.ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

-

ในอนาคตอาจมีข้อมูลสนับสนุนทางวิชาการเพิ่มขึ้น โปรดติดตามต่อไป

RRHL Center

วันที่ตรวจสอบข่าว 24 เมษายน 2563